

Françoise Zinhagel

“Duurzaamheid kan een onderdeel zijn van álle lessen”

Hoe vlecht je duurzaamheid in in je lessen? Volgens Françoise Zinhagel, docent duurzaamheid aan Yuverta vmbo in Eindhoven, is dat helemaal niet moeilijk. “Er zijn zóveel mogelijkheden. Je moet het gewoon doen!” Maar hoe kom je dan aan lesmateriaal, hoe vind je bedrijven om gastlessen te geven en hoe krijg je leerlingen mee? Ze deelt haar tips!

Waterdierjes zoeken met een biologiestudent van Wageningen Universiteit, een gastles door een medewerker van het Waterschap De Dommel of een project waarbij met een van de ouders met de leerlingen een hydroponics-systeem voor sla wordt gebouwd: Françoise Zinhagel, docent duurzaamheid op Yuverta vmbo Eindhoven, doet niets liever dan de buitenwereld de school binnenhalen. En dat wérkt: leerlingen vinden het geweldig als zij in de les iets doen dat echt bijdraagt aan bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek.

Voor andere docenten die graag meer duurzaamheid in hun lessen willen verwerken (“Het is zó makkelijk!”) deelt Françoise acht tips waar je meteen mee aan de slag kunt.

1 Haal experts de klas in

“Je hoeft niet alles zelf te weten. Ik ben nu bezig met het thema water en daarin wil ik ook de rivier de Dommel behandelen, die vlak langs onze school stroomt. Daar weet ik zelf niet genoeg vanaf, dus ben ik op zoek gegaan naar mensen die er wel in thuis zijn. Nu komt er iemand van het Waterschap

een gastles geven, en we gaan ook met de leerlingen een documentaire bekijken over de Dommel. Pak de telefoon en benader bedrijven en organisaties dus gewoon – vertel van welke school je bent en dat je iemand zoekt voor een gastles op hun vakgebied. Ze reageren altijd positief! Want vaak zijn bedrijven en organisaties juist zelf ook op zoek naar manieren om het onderwijs te benaderen, dus ze zijn dan echt blij dat je belt.”

2 Werk samen met bedrijven

“Vergeet daarbij niet om ook het netwerk van de leerlingen te betrekken. Ik heb mijn leerlingen bijvoorbeeld gevraagd of een van hun ouders vanuit hun werk of interesse een gastles over duurzaamheid wilde geven. Een vader die zelf een installatiebedrijf had, wilde graag een project met ons draaien.

Uiteindelijk werd dat een project over het verbouwen van voedsel in de toekomst. De leerlingen hebben met zijn hulp een eenvoudig hydroponic systeem gebouwd en geprogrammeerd, een systeem waarbij verschillende slasoorten op water werden gekweekt. Het systeem stond bij ons vóór in de school, het wekte

daardoor ook echt de interesse van ouders, andere leerlingen en mijn collega's. Bovendien mochten de leerlingen het systeem demonstreren op het kennisfestival in het Philips-stadion.

Een andere leerling vertelde dat zijn vader bij Philips werkte. Ik vroeg of hij een rondleiding voor ons kon regelen en dat kon. Ook dat was heel leerzaam; de leerlingen mochten Philips zelfs doorlichten op duurzaamheid. Na afloop kreeg ik een uitnodiging om elk jaar een keer met mijn leerlingen te komen, er kwam dus echt een duurzame verbinding uit voort. Als ik met de leerlingen een gastles of een bedrijfsbezoek heb, bereiden we dat trouwens altijd goed voor. Daarvoor gebruik ik onder meer lesmateriaal van Bedrijf in de Klas."

3 Verbind de actualiteit met je lessen

"Je kunt in alle lessen duurzaamheid gebruiken, zeker als je het verbindt met de actualiteit, bijvoorbeeld door aan te haken bij onderwerpen in het Jeugdjournaal. Je kunt ook aansluiten bij speciale themadagen, zoals Warme Truierendag in februari. Met die themadag sluiten wij op Yuverta bijvoorbeeld onze lessenreeks over energie af. Een dag van tevoren gaat dan de verwarming op school al lager, zodat het echt koud is in de lokalen. Het eerste jaar dat we dit organiseerden waren er nog wel leerlingen die in een T-shirtje naar school kwamen, maar daarna kwamen ze allemaal in een warme trui."

Voorbeelden van thema-dagen en thema-weken rond duurzaamheid zijn bijvoorbeeld de Week van de circulaire economie (februari), de Landelijke Opschoondag (maart), de Verspillingsvrije week (september), de Dag van de Duurzaamheid (oktober) en Niet-winkeldag (eind november).

4 Benader duurzaamheid vanuit de belevingswereld van de leerlingen

"We hebben in de lessenserie duurzaamheid ook elk jaar een gastles van Grootouders voor het Klimaat. De eerste keer bestond die gastles vooral uit voorlezen,

dat sprak leerlingen niet zo aan, maar in overleg gingen de gastdocenten daarna vertellen over hun eigen ervaringen. Een grootouder was bijvoorbeeld thuis zijn huis aan het verduurzamen en kon heel goed vertellen waarom hij dat deed en wat hij allemaal regelde. Je merkt dat dát echt werkt voor de leerlingen."

5 Maak ruimte voor meer groen op school

"Zet bijvoorbeeld kamerplanten in de school. Mensen worden gelukkiger en rustiger van groen in hun omgeving, dat geldt voor leerlingen en docenten en alle andere medewerkers. Als onze leerlingen moeten nablijven, zijn ze altijd blij als ze daarvoor naar mij mogen komen, want dan weten ze: we gaan stekjes maken. Mijn grote wens is trouwens een groene wand op school, een muur die helemaal is bedekt met planten."

6 Maak gebruik van bestaand lesmateriaal

"Je hoeft echt niet al het lesmateriaal zelf te ontwikkelen. Organisaties als de Vogelbescherming of de Vlinderstichting hebben prachtig lesmateriaal beschikbaar dat je kunt gebruiken voor natuur- en duurzaamheidslessen. We hebben bij Yuverta vmbo ook een abonnement op GLOBE, een samenwerking tussen onder meer het RIVM, KNMI en universiteiten. Leerlingen kunnen nu bij diverse projecten écht bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek. Er is bijvoorbeeld een project waarbij leerlingen een boom fotograferen gedurende het jaar, zodat je de overgangen tussen de seizoenen ziet en ook klimaatverandering duidelijker wordt. We vergelijken dan onze bevindingen met die van scholen op Malta of Letland. Leerlingen vinden het mooi om te zien dat duurzaamheid ook in andere landen een thema is. Andere platforms waar ik gebruik van maak voor lesmateriaal zijn bijvoorbeeld Eco-Schools Nederland, Greenpeace, IVN en Floriade."

7 Betrek ook ouders en verzorgers erbij

“Vaak zeg ik aan het eind van de les: vertel wel thuis wat je gedaan hebt, hè! Van ouders krijg ik zulke leuke reacties. Vooral als het onderwerp energie aan bod is gekomen. Dan vertellen ze dat ze hun kinderen al zó lang hebben aangespoord om korter te douchen, maar pas als het in de les aan bod is gekomen, doen ze het ineens.”

8 Maak duurzaamheid onderdeel van elke les

“Kijk vanuit jouw vak hoe je het thema duurzaamheid in de les kunt verwerken. Bij Nederlands misschien in een tekst, of bij natuurkunde iets met zonnepanelen – ik ben zelf van huis uit docent rekenen, dan zijn er ook manieren om leerlingen berekeningen uit

te laten voeren aan iets dat te maken heeft met duurzaamheid.”

Zo'n uitdaging maakt het ook voor jou als docent uitdagend en leuk, en dat is misschien wel het belangrijkste dat Françoise Zinhagel haar collega's door wil geven. “Vandaag had ik een les over waterkwaliteit, waarbij ik met de kinderen waterdiertjes ging zoeken in de Dommel, vlak naast de school. Het is daar prachtig, je bent heerlijk in de buitenlucht, het is heel leerzaam en met de resultaten dragen de leerlingen ook nog bij aan wetenschappelijk onderzoek. Hoe mooi is dat? Ik zeg het wel vaker: ik heb als docent duurzaamheid echt de leukste lessen van de school.”

BIJSCHOLING VMBO

Wil je inspiratie opdoen over het thema duurzaamheid in de les, sparren met andere docenten én met materiaal naar huis dat direct toepasbaar is in de lessen? Volg dan een workshop of training via www.bijbscholingvmbo.nl.

- In de eendaagse training '**Milieu, hergebruik en duurzaamheid; lessen ontwikkelen**' ontwikkel je levende lessen over de circulaire economie, rond de thema's afvalvrij werken, duurzame voeding en duurzame mode.
- In de eendaagse training '**T&T Kennis en vaardigheden: een duurzame woning**', speciaal voor docenten T&T, wordt gewerkt met een materialenkoffer, waarmee leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen.
- Tijdens de training '**Vraagstukken in het T&T onderwijs: duurzaamheid**' werken T&T-docenten op locatie aan praktische opdrachten over onder meer duurzaam omgaan met water thuis en op school. Het cursusmateriaal is direct toepasbaar in de lessen T&T.